

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ ҲИФЗИ ИҶТИМОИИ МАЪЮБОН

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2010, №12, қ. 1, мод. 834)

(Қонуни ҶТ аз 17.12.2020 [№ 1739](#))

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, иқтисодӣ ва ташкилии таъминоти ҳифзи иҷтимоии маъюбонро муайян намуда, ба онҳо имконияти баробари зиндагӣ ва ҳамгирой бо ҷомеаро фароҳам меорад.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода бурда мешаванд:

- маъюб - шахсест, ки дар натиҷаи нуқсёбии саломатӣ бо коҳиши устувори вазифаҳои организм аз беморӣ, ҷароҳат, иллати ҷисмонӣ ва ақлонӣ боиси маҳдуд шудани фаъолияти ҳаётии гардидааст ва ба ҳифзи иҷтимоӣ ниёз дорад;

- кӯдаки маъюб - шахси маъюби то синни 18 - сола;

- маҳдудияти фаъолияти ҳаётии - пурра ё қисман гум шудани қобилият ё имконияти шахс ба худхизматрасонӣ, мустақилона ҳаракат ва муомила кардан, сарфаҳм рафтан, рафтори худро назорат намудан, таълим гирифтани ва ба фаъолияти меҳнатӣ машғул шудан;

- маъюбӣ - дараҷаи маҳдудияти фаъолияти ҳаётии инсон дар натиҷаи нуқсёбии саломатӣ бо коҳиши устувори вазифаҳои организм;

- ташхиси тиббӣ иҷтимоӣ - бо тартиби муқарраргардида муайян намудани эҳтиёҷоти шахси ташхисшаванда ба тадбирҳои ҳифзи иҷтимоӣ, аз ҷумла ба тавонбахшӣ дар асоси арзёбии маҳдудияти фаъолияти ҳаётии, ки дар натиҷаи коҳиши устувори вазифаҳои организм ба вуҷуд омадааст;

- тавонбахшии маъюбон - низом ва раванди пурра ё қисман барқарорсозии қобилияти маъюбон ба фаъолияти маишӣ, ҷамъиятӣ ва касбӣ бо мақсади мутобиқати иҷтимоии маъюбон, ба даст овардани мустақилияти моддӣ ва ҳамгироии иҷтимоии онҳо бо ҷомеа;

- барномаи инфиродии тавонбахшии маъюб - маҷмуи чорабиниҳои барои тавонбахшии маъюб самарабахш, ки аз шаклу намудҳои алоҳида, ҳаҷм, мӯҳлат ва тартиби амалишавандаи тадбирҳои тиббӣ, касбӣ ва дигар чораҳои тавонбахшӣ иборатанд ва ба барқарорсозӣ, ҷуброни қобилияти маъюб барои иҷрои намудҳои муайяни фаъолият равона карда шудааст;

- ҷойҳои махсуси корӣ барои бо кор таъминкунии маъюбон - ҷойҳои корие, ки бо назардошти имконияти фардии маъюбон таҷҳизонида шудаанд;

- ҳифзи иҷтимоии маъюбон - низоми тадбирҳои аз ҷониби давлат кафолатдодашудаи иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба маъюбон ҷиҳати бартарафсозӣ ё ҷуброни маҳдудияти фаъолияти ҳаётии шароит муҳайё менамояд ва ба фароҳам овардани имконияти баробари

иштироки онҳо бо дигар шаҳрвандон дар ҳаёти ҷомеа равона карда шудааст.

Моддаи 2. Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад (Қонуни ҚТ аз 17.12.2020 [№ 1739](#)).

Моддаи 3. Принципҳои ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дар асоси принципҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- қонуният, инсондӯстӣ, риояи ҳуқуқи инсон;
- кафолати сатҳи зарурии ҳифзи иҷтимоӣ, таъмини дастрасии тавонбахшии тиббӣ, иҷтимоӣ ва касбӣ;
- дастрасӣ ва баробарҳуқуқии маъҷубон дар баробари дигар шаҳрвандон ба ҳифзи саломатӣ, таҳсил, истироҳату саёҳат ва интиҳоби озоди намудҳои фаъолият, аз ҷумла фаъолияти меҳнатӣ;
- ҳамкорию мақомоти давлатӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва дигар ташкилотҳои, ки дар соҳаи ҷимояи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии маъҷубон фаъолият мекунад;
- манъи таъбири (дискриминатсия) маъҷубон.

Моддаи 4. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Ба салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дохил мешаванд:

- муайян кардани самтҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;
- қабули санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;
- қабули барномаи давлатии ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;
- тасдиқи Тартиби ҷорӣ намудани квотаи бо кор таъмин кардани маъҷубон;
- таъсиси Шӯрои ҳамоҳангсоз оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;
- дигар салоҳиятҳои тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 5. Салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Ба салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дохил мешаванд:

- таҳияи лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон, аз ҷумла дар соҳаи ташхиси тиббӣ иҷтимоӣ;
- ҳамоҳангсозии ташкилию методии фаъолияти мақомоти давлатӣ ва дигар ташкилотҳои оид ба масъалаҳои ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;

- тасдиқи Қоидаҳои гузаронидани ташхиси тиббию иҷтимоӣ якҷоя бо мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи тандурустӣ;

- гузаронидани ташхиси тиббию иҷтимоӣ бо назардошти дараҷаи хоҳиши вазифаҳои организм ва маҳдудияти фаъолияти меҳнатӣ муайян кардани гурӯҳи маъҷубӣ, сабабҳо, давомнокӣ, вақти фарорасии маъҷубӣ ва дараҷаи гум кардани қобилияти корӣ;

- қабули барномаҳои инфиродии тавонбахшии маъҷубон ва таъмини иҷрои онҳо;

- гузаронидани тадқиқоти илмӣ ва корҳои таҷрибавию тарроҳӣ дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;

- омӯзиш ва гузаронидани мониторинги сабабҳо, шароит ва ҳолати маъҷубӣ;

- ташкили такмили ихтисоси кормандони соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон, аз ҷумла кормандони ташхиси тиббию иҷтимоӣ ва мутахассисони таълими имову ишора;

- амалӣ намудани тадбирҳои хизматрасонии иҷтимоӣ ва кўмаки иҷтимоии унвонӣ ба маъҷубон;

- ташкили маҳзани марказонидашудаи иттилооти баҳисобгирии маъҷубон;

- таъмини риояи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон.

Моддаи 6. Салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи тандурустӣ оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Ба салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи тандурустӣ оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дохил мешаванд:

- андешидани тадбирҳо дар самти ташаккули тарзи ҳаёти солим ва пешгирии маъҷубӣ;

- муайян кардани намунаи роҳати гузаштан аз ташхиси тиббию иҷтимоӣ, муоина (ташхис) ва табобати маъҷубон;

- амалӣ намудани тавонбахшии тиббии маъҷубон тибқи барномаҳои инфиродии тавонбахшии маъҷубон;

- таъмини омӯзиши касбӣ ва бозомӯзии мутахассисони соҳаи ташхиси тиббию иҷтимоӣ;

- муайян кардани рӯйхати доруворӣ, маҳсулоти барои нигоҳубини маъҷубон аҳамияти тиббидошта, инчунин озуқавории ғизои солим барои кўдакони маъҷуб.

Моддаи 7. Салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи маориф оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Ба салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи маориф оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дохил мешаванд:

- таъмини таҳсили ройгон ба маъҷубон мутобиқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- таъмини омӯзиш, бозомӯзӣ ва такмили ихтисоси мутахассисони соҳаи хизматрасонии иҷтимоӣ ва тавонбахшии маъҷубон, аз ҷумла мутахассисони забони имову ишора ва хуруфоти маҳсус;

- таҳия ва тасдиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқие, ки фаъолияти таълимӣ маърифатӣ муассисаҳои махсуси таълимиро танзим намуда, тахсилӣ маъҷубонро таъмин мекунад.

Моддаи 8. Салоҳияти мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Ба салоҳияти мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дохил мешаванд:

- қабули барномаҳои вилоятӣ, шаҳрӣ ва ноҳиявӣ ҳифзи иҷтимоии маъҷубон, аз ҷумла хизматрасонии иҷтимоӣ, тавонбахшӣ ва шуғли маъҷубон;

- таъсиси муассисаҳои давлатӣ оид ба хизматрасонии иҷтимоӣ ба маъҷубон;

- таъмини татбиқи барномаҳои тавонбахшии маъҷубон;

- ташкили расонидани кӯмакҳои хайрия ва инчунин кӯмаки унвонии иҷтимоӣ ба маъҷубон;

- андешидани чораҳои зарурӣ оид ба беҳтар намудани шароити манзилию маишӣ ва ҳифзи саломатии маъҷубон;

- ҳамоҳангсозии фаъолияти ташкилотҳои, ки дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дар вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо фаъолият мекунад;

- таъсиси Шӯрои ҷамъиятӣ оид ба ҳамоҳангсозии масъалаҳои ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дар ҳудуди вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо.

Моддаи 9. Салоҳияти мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Ба салоҳияти мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дохил мешаванд:

- мусоидат ба татбиқи барномаҳои ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;

- ҷалби маблағҳои хайрия ба маъҷубон;

- расонидани хизматҳои иҷтимоӣ ва хайрия ба маъҷубон.

БОБИ 2. ТАШХИСИ ТИББИЮ ИҶТИМОӢ

Моддаи 10. Ташхиси тиббию иҷтимоӣ

1. Маъҷубӣ, сабабҳо, давомнокӣ, вақти фарорасии он, дараҷаи гум кардани қобилияти корӣ ва ба ҳифзи иҷтимоӣ эҳтиёҷманд будани шахс бо роҳи гузаронидани ташхиси тиббию иҷтимоӣ муқаррар карда мешавад.

2. Ташхиси тиббию иҷтимоӣ бо назардошти арзёбии умумии ҳолати организм дар асоси таҳлили нишондиҳандаҳои клиникӣ функционалӣ, маишӣ, иҷтимоӣ, касбӣ, меҳнатӣ ва равонӣ шахси муоинашаванда амалӣ карда мешавад.

3. Бо назардошти дараҷаи коҳиши вазифаҳои организм ва маҳдудияти фаъолияти ҳаётӣ ба шахси маъҷуб эътирофгардида гурӯҳи маъҷубӣ ва ба шахси то синни 18 - сола категорияи "кӯдаки маъҷуб" муқаррар карда мешавад.

4. Ташхиси тиббию иҷтимоиро мақомоти ваколатдори соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон анҷом медиҳад. Тартиби ташкил ва фаъолияти

мақомоти ваколатдори ташхиси тиббию иҷтимоиро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

5. Тадқиқоти илмӣ, ташхиси тиббию иҷтимоӣ ва клиникӣ, таҳияи дастурамалҳои методӣ оид ба масъалаҳои ташхиси тиббию иҷтимоӣ маъҷубон ва тавонбахшии онҳоро муассисаҳои тадқиқоти илмӣ мақомоти ваколатдори соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ маъҷубон анҷом медиҳанд.

БОБИ 3. ТАВОНБАХШИИ МАЪҶУБОН

Моддаи 11. Тавонбахшии маъҷубон

1. Тавонбахшии маъҷубон мутобиқи барномаи инфиродӣ, ки дар асоси ҳулосаи мақомоти ваколатдори ташхиси тиббию иҷтимоӣ барои ҳар як маъҷуб муайян карда шудааст, амалӣ мегардад.

2. Тавонбахшии маъҷубон самтҳои зеринро дар бар мегирад:

- тадбирҳои барқарорсозии тиббӣ, аз ҷумла бо усули ҷарроҳӣ, таъминоти воситаҳои техникӣ, протезию ортопедӣ ва табobati санаторию курортӣ;

- роҳнамоии касбӣ, таълим ва таҳсил, мусоидат ба шуғл, мутобиқати истехсолӣ;

- тавонбахшии иҷтимоӣ муҳитӣ, иҷтимоӣ омӯзгорӣ, иҷтимоӣ раваншinosӣ ва иҷтимоӣ фарҳангӣ, инчунин мутобиқати иҷтимоӣ маишӣ;

- варзиш ва тадбирҳои тарбияи ҷисмонӣ ва солимгардонӣ.

3. Амалӣ намудани самтҳои асосии тавонбахшии маъҷубон воситаҳои техникӣ ва дигар воситаҳои тавонбахшӣ истифода бурдани маъҷубон, фароҳам овардани шароити зарурӣ барои маъҷубон дар истифодаи беамониат аз иншоотҳо, биноҳои истиқоматӣ, муҳандисию нақлиётӣ ва инфрасохтори иҷтимоӣ, истифода аз воситаҳои алоқа ва иттилоот, инчунин таъмин намудани маъҷубон ва аъзои оилаи онҳоро бо иттилоот дар бораи масъалаҳои тавонбахшии маъҷубон пешбинӣ менамояд.

Моддаи 12. Барномаи инфиродии тавонбахшии маъҷуб

1. Барномаи инфиродии тавонбахшии маъҷуб ҳам татбиқи тадбирҳои тавонбахширо, ки ба маъҷуб аз ҳисоби бучети давлатӣ ройгон пешниҳод мегарданд ва ҳам амалӣ намудани тадбирҳои тавонбахшиеро пешбинӣ менамояд, ки тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар пардохти онҳо ҳуди маъҷуб ё корфармоёне, ки бо айби онҳо ба шахс осеби меҳнатӣ расонида шудааст ё бемории касбӣ фаро расидааст, иштирок мекунад.

2. Иҷрои барномаи инфиродии тавонбахшии маъҷуб барои мақомоти дахлдори ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва моликиятшон (минбаъд - ташкилотҳо) ва шахсони воқеӣ ҳатмӣ мебошад.

3. Барномаи инфиродии тавонбахшӣ барои маъҷуб хусусияти тавсиявӣ дошта, ӯ ҳақ дорад, ки аз ин ё он намуд, шакл ва андозаи

тадбирҳои тавонбахшӣ, инчунин умуман аз татбиқи барнома даст кашад. Маъюб ҳуқуқ дорад, ки масъалаи бо воситаи мушаххаси техникии тавонбахшӣ ё намуди тавонбахшӣ, аз қабилӣ аробача-курсӣ паҳлӯдор, воситаҳои протезию ортопедӣ, маводи чопӣ бо ҳуруфи махсус, асбоби шунавоӣ, таҷҳизоти огоҳкунанда, маводи видеоӣ дорои сатри раво ё тарҷумам имову ишора ва дигар воситаҳои ба ин монанд таъмин намудани худро мустақилона ҳал кунад.

4. Агар воситаи техникӣ ё хизматрасонии тавонбахшии дар барномаи инфиродии тавонбахшӣ муқарраргардида ба маъюб пешниҳод карда нашаванд ё худ маъюб ин воситаро аз ҳисоби маблағи худ дастрас ё ҳаққи хизматрасониро пардохта бошад, ба ӯ арзиши воситаи техникии тавонбахшӣ ва ҳаққи хизматҳое, ки мебоист ба маъюб расонида мешуданд тибқи тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн карда мешавад.

5. Дар ҳолати аз барномаи инфиродии тавонбахшӣ пурра ё қисман даст кашидани маъюб (ва ё шахсе, ки манфиати ӯро намояндагӣ менамояд) мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, ташкилотҳо аз иҷрои барнома озод мегарданд ва ин ба маъюб ҳуқуқи гирифтани ҷубронпулиро ба андозаи арзиши чорабиниҳои тавонбахшии ройгон намедиҳад.

Моддаи 13. Воситаҳои техникии тавонбахшии маъюбон

1. Воситаҳои техникии тавонбахшии маъюбон аз асбобу олати махсусе иборатанд, ки барои ҷуброн ё бартарафсозии нуқсонҳо ва маҳдудиятҳои фаъолияти ҳаётии маъюбон истифода бурда мешаванд.

2. Воситаҳои техникии тавонбахшии маъюбон инҳоянд:

- воситаҳо барои ҳаракат;
- воситаҳои махсус барои худхизматрасонӣ;
- воситаҳои махсус барои нигоҳубин;
- воситаҳои махсус барои роҳнамоӣ, муошират ва табодули ахбор;
- воситаҳои махсус барои таълим (аз қабилӣ адабиёт барои нобиноён) ва барои машғул шудан бо фаъолияти меҳнатӣ;
- маснуоти протезӣ (аз қабилӣ маснуоти протезию ортопедӣ, пойафзоли ортопедӣ ва либосҳои махсус, протезҳои чашм ва асбобҳои шунавоӣ);
- таҷҳизоти махсуси варзишӣ ва машқ, асбобҳои варзишӣ.

3. Зарурати ба маъюб пешниҳод намудани воситаҳои техникии тавонбахшии, ки маҳдудияти устувори фаъолияти ҳаётии маъюбро ҷуброн ё бартараф мекунанд, аз рӯи нишондиҳандаҳои тиббӣ муайян карда мешавад.

4. Бо воситаҳои техникии тавонбахшӣ таъмин кардани маъюб аз рӯи нишондиҳандаҳои мувофиқат ва номувофиқатии тиббӣ аз ҷониби мақомоти ваколатдори соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъюбон амалӣ карда мешавад.

5. Нишондиҳандаҳои мувофиқат ва номувофиқатии тиббӣ дар асоси арзёбии коҳиши устувори вазифаҳои организм бар асари

беморӣ, ҷароҳат, иллати ҷисмонӣ ва ақлонӣ муқаррар карда мешаванд.

6. Воситаҳои техникаи тавонбахшӣ, ки тибқи барномаи инфиродии тавонбахшӣ пешбинӣ гардидаанд, аз ҳисоби маблағҳои бучети давлатӣ ё суғуртаи иҷтимоӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои истифодаи ройгон ба маъюб дода мешаванд.

Моддаи 14. Манбаъҳои маблағгузори тadbирҳои тавонбахшӣ, воситаҳои техникӣ ва хизматрасониҳо ба маъюбон

1. Манбаъҳои маблағгузори тadbирҳои тавонбахшӣ, воситаҳои техникӣ ва хизматрасониҳо, ки ба маъюбон пешниҳод мегарданд, маблағҳои бучети давлатӣ ва инчунин маблағҳои корфармоёне мебошанд, ки бо айби онҳо шахс осеби меҳнатӣ гирифтааст ё гирифтори бемории касбӣ шудааст.

2. Маблағҳои иловагӣ барои маблағгузори хароҷоти тadbирҳои тавонбахшӣ, воситаҳои техникӣ ва хизматрасониҳо, ки ба маъюбон пешниҳод мегарданд, метавонанд дигар манбаъҳои бошанд, ки қонунгузорӣ манъ накардааст.

3. Имтиёзу кафолатҳои, ки барои маъюбон мувофиқи Қонуни мазкур пешбинӣ шудаанд, метавонанд дар шакли пулӣ ва ё қўмаки иҷтимоии унвонӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн карда шаванд.

БОБИ 4. ТАЪМИНИ ФАЪОЛИЯТИ ҲАЁТИИ МАЪЮБОН

Моддаи 15. Ёри тиббӣ ба маъюбон

Ба маъюбон дар муассисаҳои давлатии тиббӣ иҷтимоӣ ба таври ройгон ё имтиёзнок бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ёри тиббӣ расонида мешавад.

Моддаи 16. Табобати санаторию курортии маъюбон

1. Маъюбон дар асоси ҳулосаи ташхиси тиббӣ иҷтимоӣ ба табобати ройгон ва ё имтиёзноки санаторию курортӣ, бенавбат гирифтани роҳат ва рафтуомади ройгон ба маҳалли табобат бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд.

2. Ба маъюбоне, ки қор намекунанд, аз ҷумла ба маъюбони дар муассисаҳои будубоши доимӣ (статсионарӣ) истиқоматдошта, барои табобати санаторию курортӣ аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъюбон ё аз ҷониби ташкилотҳои, ки ба онҳо зарари расонидаро талофӣ мекунанд, роҳати ройгон дода мешавад.

3. Маъюбоне, ки қор мекунанд, ҳуқуқ доранд роҳати табобати санаторию курортиро аз ҷои қорашон ройгон ё бо пардохти 50 фоизи арзиши он гиранд.

Моддаи 17. Муҳайё намудани шароити таҳсил ва касбомӯзӣ ба маъюбон

1. Давлат бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маъҷубон муҳайё намудани шароити заруриро барои таҳсил ва касбомӯзӣ кафолат медиҳад.

2. Давлат тибқи барномаи инфиродии тавонбахшӣ ба маъҷубон таълиму тарбияи ройгонро дар муассисаҳои томактабӣ, таҳсилоти умумӣ, ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ, олии касбӣ, таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии касбӣ, таҳсилоти иловагӣ ва махсус дар муассисаҳои давлатии таҳсилоти умумӣ ва махсус таъмин менамояд.

Моддаи 18. Тарбияи томактабии кӯдакони маъҷуб

1. Бо мақсади фароҳам овардани имконияти бештар барои тарбияи томактабии кӯдакони маъҷуб ва ба онҳо расонидани кӯмаки зарурии тавонбахшӣ дар муассисаҳои кӯдакони томактабии умумӣ барои будубоши кӯдакони маъҷуб шароит муҳайё карда мешавад.

2. Ба кӯдакони маъҷубе, ки вазъи саломатиашон барои гирифтани тарбия дар муассисаҳои томактабии умумӣ имконият намедиҳад, муассисаҳои махсуси томактабӣ таъсис дода мешаванд.

Моддаи 19. Таҳсилоти умумии кӯдакони маъҷуб

Кӯдакони маъҷуб дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ки хангоми зарурат бо воситаҳои махсуси техникӣ таҷҳизонида мешаванд ва инчунин дар муассисаҳои махсуси таълимӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳсилоти умумӣ мегиранд.

Моддаи 20. Тарбия ва таълими кӯдакони маъҷуб дар хона

1. Дар сурати мавҷуд набудани имконияти тарбия ва таълими кӯдакони маъҷуб дар муассисаҳои таълимӣ, тарбия ва таълими онҳо бо назардошти хоҳиши падару модарашон (шахсоне, ки онҳоро иваз мекунанд) дар хона ба роҳ монда мешавад.

2. Муассисаҳои таълимию тарбиявии дахлдор ба падару модар (шахсоне, ки онҳоро иваз мекунанд) барои тарбия ва таълими кӯдакони маъҷуб дар хона кӯмак мерасонанд.

Моддаи 21. Тарбияи беруназмактабии кӯдакони маъҷуб

Бо мақсади инкишофи ҳамаҷониба ва муносиби кӯдакони маъҷуб, дар рӯҳи фаъолнокии ҷамъиятӣ, майлу рағбат ба меҳнат, илму техника, санъат ва варзиш тарбия намудани онҳо мақомоти маориф ва дигар мақомоти давлатӣ вазифадоранд, ки тарбияи беруназмактабиро бо муҳайё намудани шароити мусоид барои кӯдакони маъҷуб дастрас гардонанд.

Моддаи 22. Тарбия ва таълими кӯдакони маъҷуб дар муассисаҳои будубоши доимӣ (статсионарӣ)

Тарбия ва таълими кӯдакони маъҷуби дар муассисаҳои будубоши доимӣ (статсионарӣ) истиқоматдошта аз тарафи муассисаҳои мазкур пайваста дар алоқамандӣ бо мутобиққунии шароити иҷтимоию маишӣ ва меҳнатӣ таъмин карда мешавад.

Моддаи 23. Таҳсилоти касбии маъҷубон

1. Таҳсилоти касбии маъҷубон (ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ, олии касбӣ, таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии касбӣ) дар

муассисаҳои таълимии умумӣ амалӣ гардонида мешавад. Барои маъюбоне, ки ба шароити махсуси таҳсилоти касбӣ эҳтиёҷ доранд, муассисаҳои махсуси таълимии касбии шаклу намудҳои гуногун ё дар муассисаҳои умумии таълимии касбӣ шароити мувофиқ фароҳам оварда мешавад.

2. Маъюбони гурӯҳҳои I ва II, ки ба онҳо аз рӯи хулосаи ташхиси тиббӣ иҷтимоӣ дар муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касоӣ, миёнаи касбӣ ва олии касбӣ таҳсил намудан манъ карда нашудааст, ба муассисаҳои мазкур бидуни озмун бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул карда мешаванд.

3. Тайёрии касбӣ ва таҳсилоти касбии маъюбон дар муассисаҳои махсуси таълимии касбии маъюбон мутобиқи стандартҳои давлатии таълимӣ, дар асоси барномаҳои таълимие, ки барои омӯзонидани маъюбон мувофиқ гардонида шудаанд, сурат мегирад.

4. Қоидаҳои қабули маъюбон ба муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ ва олии касбӣ ва тартиби маблағгузори онҳоро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Моддаи 24. Забони имову ишора

1. Давлат забони имову ишораро ба маъюбон ҳамчун воситаи муоширати байни шахсон эътироф мекунад.

2. Вазъи ҳуқуқӣ ва доираи истифодаи забони имову ишораро санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамоянд.

Моддаи 25. Таъмини дастрасии беамониати маъюбон ба иншооти инфрасохторӣ ва воситаҳои нақлиёт

1. Мақомоти ҳокимияти давлатӣ, худидоракунии шаҳрак ва деҳот, дигар ташкилотҳо барои дастрасии беамониати маъюбон (инчунин маъюбоне, ки аз аробачаҳои маъюбӣ истифода мебаранд) ба иншооти иҷтимоии инфрасохторӣ (истиқоматӣ, ҷамъиятӣ, биноҳои истеҳсолӣ, иншооти варзишӣ, мавзеҳои истироҳатӣ, муассисаҳои маданияту маърифатӣ ва дигар иншооту муассисаҳо), инчунин барои истифодаи беамониат аз нақлиёти роҳи оҳан, ҳавой, нақлиёти автомобилии байнишаҳрӣ ва ҳамаи намудҳои нақлиёти мусофирбарии шаҳрӣ ва наздишаҳрӣ, воситаҳои алоқа ва иттилоотӣ шароит фароҳам меоранд.

2. Лоиҳакашӣ ва сохтмони шаҳрҳо, дигар маҳалҳои аҳолинишин, ташкили минтақаҳои истиқоматӣ ва истироҳатӣ, таҳияи лоиҳаҳои нави сохтмон ва азнавсозии биноҳо, иншоот ва маҷмааи онҳо бе мутобиқ гардониданашон барои дастрасӣ ва истифодабарии маъюбон иҷозат дода намешавад.

3. Маблағгузори хароҷоти фароҳам овардани шароит барои дастрасии беамониати маъюбон ба иншооти инфрасохтори муҳандисӣ, нақлиётӣ ва иҷтимоӣ, инчунин барои истифодаи беамониат аз нақлиёти роҳи оҳан, нақлиёти ҳавой ва ҳамаи намудҳои нақлиёти мусофирбари шаҳрӣ, ноҳиявӣ ва байниноҳиявӣ, воситаҳои алоқа ва иттилоотӣ аз ҳисоби соҳибмулкони иншооти мазкур амалӣ карда мешавад.

4. Бо мақсади фароҳам овардани шароити мусоид ба маъюбон ташкилотҳое, ки талаботи аҳолиро ба хизматрасонии нақлиётӣ таъмин менамоянд, ӯҳдадоранд, ки истгоҳҳо, фурдгоҳҳо ва дигар иншоот, инчунин воситаҳои нақлиёташонро бо таҷҳизоти махсус муҷаҳҳаз гардонанд, то ин ки маъюбон имконияти истифодаи беамониатро аз ин иншооту воситаҳо дошта бошанд.

Моддаи 26. Таъмини шуғли маъюбон

1. Ба маъюбон тавассути баргузор намудани чорабиниҳои махсуси зерин, ки дараҷаи рақобатпазирии онҳоро дар бозори меҳнат баланд мебардоранд, кафолати шуғли меҳнатӣ дода мешавад:

- дар ташкилотҳо новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва моликияташон квотаҳо барои ба кор қабул намудани маъюбон ва ҳадди ақалли теъдоди ҷойҳои махсуси корӣ барои онҳо муқаррар карда мешаванд;

- ҳавасмандгардонии ташкилотҳо барои таъсис додани ҷойҳои иловагии корӣ (аз ҷумла ҷойҳои махсуси корӣ) ҷиҳати бо кор таъминкунии маъюбон;

- фароҳам овардани шароити меҳнати мутобиқ ба барномаҳои инфиродии тавонбахшии маъюбон;

- фароҳам овардани шароити мусоид барои фаъолияти соҳибкории маъюбон;

- ташкил намудани омӯзиши касбҳои нав барои маъюбон.

2. Дар ташкилотҳо новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва моликияташон ҳангоми на камтар аз 20 нафар будани шумораи кормандони онҳо ба андозаи на камтар аз панҷ фоиз аз шумораи умумии кормандон ба маъюбон барои ба кор қабул кардан квота муқаррар карда мешавад.

3. Ҳадди ақалли теъдоди ҷойҳои махсуси корӣ барои бо кор таъмин кардани маъюбон ба ҳар як ташкилот дар доираи квотаи муқарраргардидаи ба кор қабул намудани маъюбон муайян карда мешавад.

4. Барои ташкилотҳое, ки маъюбонро бо кор таъмин мекунанд, мутобиқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон андозбандии имтиёзнок муқаррар карда мешавад.

Моддаи 27. Ҳуқуқҳои маъюбон дар муносибатҳои меҳнатӣ

1. Барои маъюбоне, ки кор мекунанд, аз ҷониби корфармоёни онҳо мутобиқ ба барномаи инфиродии тавонбахшии маъюбон шароити зарурии меҳнат фароҳам оварда мешавад.

2. Имтиёзҳои иловагии маъюбон вобаста ба давомнокии кӯтоҳи вақти корӣ, руҳсатҳои иловагӣ, инчунин дигар кафолатҳо дар муносибатҳои меҳнатӣ тибқи Кодекси меҳнати Чумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ба танзим дароварда мешаванд.

Моддаи 28. Нигоҳ доштани манзили истиқомати маъюбе, ки дар муассисаи будубоши доимии (статсионари) хизматрасонии иҷтимоӣ қарор дорад

1. Дар давоми мўҳлати муайяннамудаи барномаи инфиродии тавонбахшӣ, ки маъюб дар муассисаи будубоши доимии (статсионариин) хизматрасонии иҷтимоӣ қарор дорад, манзили истиқоматиин аз фонди манзили давлатӣ ба ў ҷудо кардашуда нигоҳ дошта мешавад.

2. Баъди гузаштани ин мўҳлат, агар маъюб дар манзили истиқоматиин давлатии ба ў ҷудо кардашуда мустақилона зиндагӣ карда натавонад, манзили истиқоматиин мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориин Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дигар маъюби мўҳтоҷи манзил дода мешавад.

Моддаи 29. Ҳуқуқи маъюбон ба таъминоти иҷтимоӣ

1. Маъюбон ба гирифтани нафақа, кўмакпулӣ ва хизматрасонии иҷтимоӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориин Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд.

2. Маъюбоне, ки кор мекунад, новобаста ба гирифтани нафақа ба тамоми намудҳои кўмакпулӣ аз рӯи суғуртаи давлатии иҷтимоӣ, аз ҷумла ба кўмакпулӣ барои корношоямии муваққатӣ ҳуқуқ доранд.

3. Маъюбон бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои рафтуромади ройгон ё имтиёзнок ба ҷои табобат вобаста ба протезмонӣ ва тавонбахшӣ ҳуқуқ доранд.

4. Ба оилаҳое, ки ду ва зиёда маъюб доранд, инчунин ба падар ё модари танҳои маъюб, ки кўдаки маъюбро тарбия мекунад, бо тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ёриии иловагӣ иҷтимоӣ расонида мешавад.

Моддаи 30. Имтиёзҳои маъюбон барои истифода аз нақлиёт (Қонуни ҚТ аз 17.12.2020 № 1739)

1. Маъюбон ҳуқуқ доранд бо пешниҳоди шаҳодатнома аз нақлиёти ҷамъиятии шаҳрӣ, наздишаҳрӣ, байнишаҳрӣ ва ноҳиявӣ (ба истисноии таксӣ) ба таври ройгон ва аз нақлиёти роҳи оҳан ва ҳавоӣ ба таври имтиёзнок истифода намоянд.

2. Хароҷоти ташкилотҳои нақлиёти мусофирбар барои ҳамлу нақли маъюбон дар шаҳр, назди шаҳр ва ноҳия аз ҳисоби буҷети маҳаллӣ пардохт карда мешавад.

3. Хароҷот барои ҳамлу нақл дар нақлиёти роҳи оҳан, ҳавоӣ ва дар хатсайри байнишаҳрии автомобилӣ аз ҳисоби буҷети ҷумҳуриявӣ пардохт карда мешавад.

4. Тартиби пўшонидани хароҷот барои истифодаи ройгон аз хизматрасонии нақлиётиро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд (Қонуни ҚТ аз 17.12.2020 № 1739).

Моддаи 31. Имтиёзҳои маъюбон барои пардохти ҳаққи манзили истиқоматӣ, хизматрасонии коммуналӣ ва андозҳо

1. Маъюбон ба имтиёзҳо, аз ҷумла андозбандии имтиёзнок бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориин Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд.

2. Маъюбони гурӯҳҳои I ва II ҳуқуқи пардохти имтиёзноки ҳаққи манзили истиқоматӣ, хизматрасонии коммуналӣ (ба ғайр аз қувваи барқ, гази табиӣ) ва телефон, инчунин имтиёзи ба моликияти шахсӣ харидани хонаи давлатии истиқоматишонро дар ҳаҷми 50 фоиз ва ҳуқуқи бенавбат ва ройгон гузаронидани хатти телефон, барқ, газ ва оби нӯшокиро доранд.

3. Мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, дигар ташкилотҳо дар доираи салоҳияти худ тибқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон метавонанд ба маъюбон барои пардохти ҳаққи манзили истиқоматӣ, хизматрасонии коммуналӣ, андозҳои маҳаллӣ ва дигар пардохтҳои имтиёзҳои иловагӣ муқаррар намоянд.

БОБИ 5. ИТТИҲОДИЯҲОИ ҶАМЪИЯТИИ МАЪЮБОН

Моддаи 32. Ҳуқуқи маъюбон ба таъсиси иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ

1. Маъюбон бо мақсади ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии худ, таъмини имконияти баробар бо шахрвандони дигар метавонанд иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ таъсис диҳанд, ба узвияти онҳо шомил гарданд, инчунин бемамониат аз узвияти иттиҳодияҳои мазкур бароянд.

2. Тартиби таъсис ва фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъюбон мутобиқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

3. Давлат барои фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъюбон мусоидат менамояд.

4. Ва моликияти иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъюбон метавонанд корхонаҳо, муассисаҳо, дигар ташкилотҳо, бинову иншоот, таҷҳизот, нақлиёт, манзил, арзишҳои зеҳнӣ, воситаҳои пулӣ, саҳмияҳо ва дигар коғазҳои қиматнок, инчунин дигар намудҳои моликият мутобиқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон тааллуқ дошта бошанд.

5. Иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъюбон ва ташкилотҳои онҳо тибқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон аз андозбандии имтиёзнок ва афзалиятҳои истифода мебаранд.

Моддаи 33. Иштироки иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъюбон дар ҳалли масъалаҳои ба маъюбон дахлдошта

1. Иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъюбон метавонанд дар ҳалли масъалаҳои ба маъюбон дахлдошта иштирок намоянд.

2. Мақомоти давлатӣ, инчунин дигар ташкилотҳо вазифадоранд намояндагони иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъюбонро дар тайёр ва қабул намудани қарорҳои ба манфиати маъюбон дахлдошта ҷалб намоянд.

БОБИ 6. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 34. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие, ки Қонун мазкурро вайрон мекунанд, тибқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 35. Дар бораи аз эътибор соқит дониستاني Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ҳимояи иҷтимоии маъҷубон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон"

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 24 декабри соли 1991 "[Дар бораи ҳимояи иҷтимоии маъҷубон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон](#)" (Ахбори Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон. с. 1992. №3, мод. 32; с. 1994. №2, мод. 50; Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон. с. 1995. №22. мод. 26 2004, №

2. мод. 40; с. 2005, №3, мод. 132; с.2008. №1, қ.2, мод.23) аз эътибор соқит дониста шавад.

Моддаи 36. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон

ш.Душанбе

29 декабри соли 2010 № 675

ҚАРОРИ МАҶЛИСИ МИЛЛИИ МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Оид ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон"

Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистонро "Дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон" баррасӣ намуда, қарор мекунад:

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон" қонибдорӣ карда шавад.

Раиси

Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии

Ҷумҳурии Тоҷикистон мМ.Убайдуллоев

ш. Душанбе,

16 декабри соли 2010 № 109